

The Journal of International Social Science Education

ISSN: 2146-6297 (Online) Dergi wepsayfası: <https://www.dergipark.org.tr/en/pub/issej>

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal katılıma yönelik düşüncelerinin belirlenmesi

Rukiye Ögdür & Abdulkadir Uzunöz

Önerilen atf: Ögdür, R., Uzunöz, A. (2023). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal katılıma yönelik düşüncelerinin belirlenmesi, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 9(1), 147-170. DOI: 10.47615/issej.1291061

Makale linki: <https://doi.org/10.47615/issej.1291061>

© 2023 Yazar(lar). Baskılar ve izinler: Yazarlar makalelerini USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisinde yayınladıktan sonra basılı olarak veya Birinci Baskı olarak çevrimiçi paylaşma iznine sahiptir.

Öne Çıkanlar

Öğrencilerin toplumsal ihtiyaçları fark edebilmesi ve bu ihtiyaçlara yönelik reçeteler sunabilmesi önemlidir. Bu noktada öğretmenlere büyük görevler düşmektedir ve geleceğin öğretmen adaylarının da sosyal katılıma yönelik düşünceleri önem arz etmektedir. Yapılan bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilimler öğretmen adaylarının sosyal katılıma dair düşüncelerini belirlemektir. Literatürde sosyal katılıma dair birçok çalışma mevcuttur. Literatürde ki çalışmalardan farklı olarak bu çalışma, öğretmen adaylarının sosyal katılıma yönelik düşüncelerini ve deneyimlerini yansıtmaktadır.

USBED/Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi hakemli bir çevrimiçi dergidir. Bu makale araştırma, öğretim ve özel çalışmalar amacıyla kullanılabilir. Makalenin içeriğinden yalnızca yazarlar sorumludur. Dergi makalelerin telif hakkına sahiptir. Yayıncı, araştırma materyalinin kullanımıyla bağlantılı veya doğrudan veya dolaylı olarak ortaya çıkan herhangi bir kayıp, işlem, talep veya masraf veya zarardan sorumlu tutulamaz.

Tüm yazarlardan, sunulan çalışmalarla ilgili olarak diğer kişi veya kuruluşlarla herhangi bir finansal, kişisel veya diğer ilişkiler dahil olmak üzere herhangi bir fiili veya potansiyel çıkar çatışmasını ifşa etmeleri istenir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal katılıma yönelik düşüncelerinin belirlenmesi

Rukiyye Ögdür Abdulkadir Uzunöz

Eğitim Fakültesi Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Nevşehir, 50300, Türkiye
ÖZ

Sosyal katılım, bireylerin toplumun geleceğini ve koşullarını iyileştirmek amacıyla gönüllü hizmet faaliyetlerine katılmasıdır. Sosyal bilgiler dersi açısından sosyal katılım becerisi, toplumun yetiştirmek istediği birey yapısı açısından önemli bir noktadadır. Bu nedenle yapılan bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sosyal katılıma yönelik düşüncelerini belirlemektir. Araştırma, 2021-2022 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinde, Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören ve herhangi bir sivil toplum kuruluşunda veya üniversite topluluklarında aktif olarak faaliyet gösteren 6 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır ve veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen görüşme verilerinin, MAXQDA 12 paket programı ile içerik analizleri yapılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre Sosyal Bilgiler öğretmen adayları sosyal katılımı, bir kuruluşta veya toplulukta etkin olarak yer almak olarak tanımlarken, sosyal katılım haklarını ise temel haklar, ifade özgürlüğü, seçme ve seçilme olarak tanımlamışlardır. Sosyal katılım çerçevesinde bireylerin, düşüncelerini özgürce ifade etmesinin önemine vurgu yapmışlardır ve seminerler, konferanslar gibi aktivitelerin, sosyal katılımı destekleyeceğini ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları, topluma hizmet düşüncesinden yola çıkarak sivil toplum kuruluşlarına katıldıklarını belirtmişlerdir.

MAKALE TARİHİ

Geliş tarihi 02 Mayıs 2023

Kabul tarihi 15 Haziran 2023

ANAHTAR KELİMELER

Sosyal katılıma,
Sosyal bilgiler
Öğretmen adayları,
Sosyal bilgiler

Makale Türü

Araştırma makalesi,

İLETİŞİM Rukiyye Ögdür rukiyye.ogdur@hotmail.com Eğitim Fakültesi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, 50300, Nevşehir, Türkiye

© 2023 Rukiyye Ögdür, Abdulkadir Uzunöz

Bu makale Creative Commons Attribution-NonCommercial ile lisanslanmıştır. Lisans, (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0>) koşulları altında dağıtılan ve ticari olmayan amaçla eserini remix, ince ayar yaparak ya da üzerine geliştirerek kendi eserlerinde kullanılmasına izin verir. Ancak ortaya çıkan yeni eseri benzer lisans ile lisanslamak zorunda değildir.

Giriş

Türk toplumunun yüzde 10'u para bağıışı yaparken, yüzde 4'ü gönüllülük esas alınan faaliyetlere katılmaktadır. Belirtilen bu oranlarla Türkiye, 145 ülkenin yer aldığı sıralamada 137. sıradadır. Ayrıca Türk vatandaşlarının yüzde 2,5'i toplumsal kuruluşlara, yüzde 4,2'si siyasal örgütler için gönüllülük faaliyetleri yürütmektedir (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri-UNV, 2013). Uluslararası Sosyal Araştırmalar Programına (2014) göre ise Türkiye'de, gönüllük faaliyetlerine katılma oranı %6,2'dir ve bu oranlarla Türkiye, araştırma kapsamındaki ülkeler arasında sondan ikincidir. Yine aynı çalışmaya göre, eğitim düzeyi arttıkça gönüllük faaliyetlerine katılma oranı da yükselmektedir. Ayrıca araştırmaya göre, üniversite mezunlarının gönüllülük faaliyetlerine katılma oranları %17'dir. Yapılan araştırmalara bakıldığında Türkiye'de, gönüllülük faaliyetlerinin düzeyini belirlemek zordur. Gönüllülük faaliyetleri düzeyinin belirlenememesinde, gönüllülük kavramına yönelik mevcut tanımın olmayışı etken olabilmektedir (Birleşmiş Milletler Gönüllüleri-UNV, 2013).

Adler ve Goggin'e (2005) sosyal katılımı, bireylerin toplum şartlarını ve geleceğini iyileştirmek amacıyla toplum yaşamına katılmak olarak tanımlamışlardır. Adler ve Goggin (2005), sosyal katılım kavramının tanımı yaparken bu kavramı farklı boyutlarla ele almışlardır. Bu boyutlar ise; toplum hizmeti, kolektif bir eylem, siyasi bir eylemdir. Toplum hizmeti; bireyin tek başına veya birlikte gönüllü hizmet faaliyetlerine katılmasıdır. Kolektif eylem, bireyin vatandaşlık rollerini gerçekleştirebileceği faaliyetlere katılmasıdır ve kolektif eylemde "aktif vatandaşlı" kavramı ön plandadır. Bu açıdan kolektif eylem, bireysel faaliyetlerden ziyade toplu faaliyetleri kapsamaktadır. Siyasi bir eylem ise; bireylerin yaşadığı toplumun, siyasi ve demokratik süreçleri ile ilgilenmesi ve bu süreçlerle ilgili problemlerin çözümünde yurttaş katılımıdır. Siyasi bir eylem olarak sosyal katılım, politik mecralarda demokratik süreçlere katılmayı gerektirmektedir. Bunun yanı sıra sosyal katılım ise, vatandaşlık çerçevesinde gönüllü faaliyetleri gerektirmektedir. Montgomery vd. (2004) ve Bachen vd. (2008) ise toplumsal katılım biçimlerini şu şekilde sıralamışlardır; Gönüllülük faaliyetleri, seçme ve seçilme, hoşgörü, toplumu ve dünyayı anlama ve yorumlama, bireylerin görüşlerini ifade edebilmesi, medya okuryazarlığı, gençlerin sanal ortamlarda bağıış vb. etkinliklere katılmasıdır.

Demokratik toplumlarda eğitimin amacı, yaşadığı toplumu analiz edebilen ve topluma katkıda bulunabilme bilincine sahip bireyler yetiştirmektir. Bu noktada bireyler, yaşadığı toplumu tanıyabilmeli ve toplumdaki sorunları fark edebilmelidir (Coşkun vd., 2022). Bu açıdan Sosyal bilgiler dersi, topluma faydalı bireyler yetiştirmek adına vatandaşlık bilincinin aşılması ve bu bilincin, demokratik sistem içinde içselleştirilmesi noktasında çok önemlidir. Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre sosyal katılım, önemli bir beceridir. Sosyal katılım becerisi, bireyin kendini ve yaşadığı toplumu ilgilendiren konular hakkında bilgi sahibi olmasıdır. Bilgi sahibi olmasına ek olarak, toplumsal ihtiyaçların fark edilmesi ve bu ihtiyaçların karşılanmasına yönelik reçeteleri, çevresine iletme ve eylemde bulunma faaliyetlerini de içermektedir (Seyhan, 2013). Bu noktada sosyal katılım becerisi, öğrenciye kazandırılması gereken önemli becerilerdendir. Sosyal

katılımın, öğrencilere kazandırılması noktasında Sosyal Bilgiler Öğretim Programı önemli bir yere sahiptir bunun yanı sıra öğretmen de önemli bir role sahiptir. Kabapınar'a (2014) göre öğretmenler, öğrencilerin toplumu tanıyabileceği ve toplumsal ihtiyaçların analiz edebileceği aktiviteler planlamalıdır. Bu bağlamda geleceğin Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin, sosyal katılıma yönelik düşüncelerinin belirlenmesi önemlidir.

Alan yazında sosyal katılıma dair birçok çalışmaya rastlanmıştır. Sosyal katılıma dair çalışmaları dört başlık altında toplayabiliriz bunlar; ilköğretim ve yükseköğretim düzeyinde çalışmalar, öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik çalışmalar. İlköğretim düzeyinde gerçekleştirilen çalışmalarda, sosyal bilgiler dersi ve okul uygulamaları çerçevesinde sosyal katılım becerilerinin kazandırılmasına yönelik (Coşkun, Kodal ve Ersoy, 2022), sosyal katılım faaliyetlerinin, sosyal problem duyarlılığına etkisi açısından (Altınok, 2012), sosyal sorumluluk tutumları (Butter, 2009) ve sosyal bilgiler öğretiminde yer alan temel beceriler (Taşkıran, Baş ve Bulut, 2016) çerçevesinde incelendiği görülmektedir. Yükseköğretim düzeyinde çalışmalarda sosyal katılımın, öğrenme tecrübeleri ve sosyal tutumlarına etkisine yönelik (Gray vd., 2000) çalışmalar mevcuttur. Öğretmen ve öğretmen adaylarına yönelik çalışmalarda ise, öğretmen adaylarının sosyal katılıma dair metafor algıları (Seyhan, 2013), çevre sorunlarına yönelik sosyal katılımları (Merey, Karatekin ve Kuş 2014), okulların sosyal sorumluluk rolleri çerçevesinde öğretmen görüşleri (Sezgin ve Tınmaz, 2017), öğretmenlerin sosyal katılım becerisi kazandırma düzeyleri (Çelikkaya, 2011), Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal katılıma dair görüşlerine yönelik (Memişoğlu, 2016) çalışmalardır.

Alanyazın incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretiminde sosyal katılım becerisine dair çalışmalara rastlanmıştır. Ve bu yapılan çalışmalar, öğrencilere ve öğretmenlere yönelik çalışmalardır. Yapılan bu çalışma, çalışma grubunun niteliği noktasında literatürdeki çalışmalardan ayrılmaktadır. Çalışma grubunun niteliği göz önüne alındığında öğretmen adaylarının sosyal katılıma yönelik düşünceleri, deneyimleri çerçevesinde ortaya konmuştur. Bu nedenle yapılan bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sosyal katılıma dair düşüncelerini belirlemektir. Bu amaç kapsamında aşağıdaki alt problemler belirlenmiştir.

1. Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sosyal katılım kavramına yönelik görüşleri nelerdir?
2. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal katılım haklarına yönelik görüşleri nelerdir?
3. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal katılımın önemine yönelik düşünceleri nelerdir?
4. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal katılımı destekleyecek yollara ilişkin düşünceleri nedir?
5. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarını herhangi bir sivil toplum kuruluşuna üye olmaya iten nedenler nelerdir?

Metodoloji

Bu araştırma Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, sosyal katılıma faaliyetlerine ilişkin görüşlerini belirlemek amacıyla nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseni ile tasarlanmıştır. Fenomenoloji, insanların bir duruma yönelik deneyimlerine, algılarına, tutumlarına odaklanır ve bu algıları, deneyimleri, tutumları derinlemesine inceleme olanağı sunar (Creswell, 2007; Merriam, 2009). Bu nedenle yapılan bu çalışma da Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, sosyal katılım kavramına dair deneyimlerini ortaya çıkarmak amacıyla fenomenoloji deseni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu/zincir örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Kartopu örnekleme, yeni bilgi durumları sağlamak için referans kişiler arayıcılığı ile diğer kişilere ulaşmayı sağlayan yöntemdir (Patton, 2014). Bu çalışma 2021-2022 yılında, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı'nda öğrenim gören ve herhangi bir sivil toplum kuruluşunda veya üniversite topluluklarında aktif olarak faaliyet gösteren, 6 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu oluşturan katılımcılara ilişkin bilgiler Tablo 1.'de sunulmuştur.

Tablo 1 Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına ilişkin bilgiler

Katılımcı	Cinsiyet	Sınıf	Yer Aldığı Topluluk
Ö1	Kadın	2.Sınıf	Tiyatro Kulübü
Ö2	Kadın	2.Sınıf	Tiyatro Kulübü
Ö3	Kadın	3.Sınıf	Tiyatro Kulübü
Ö4	Kadın	2.Sınıf	Kızılay
Ö5	Kadın	2.Sınıf	Tiyatro Kulübü
Ö6	Kadın	2.Sınıf	Tiyatro Kulübü

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından alanyazın taraması yapılarak hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile elde edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda öğretmen adaylarının, deneyimlerini ve düşüncelerini ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Görüşme formundaki sorular, araştırmacı tarafından hazırlandıktan sonra Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde görevli iki öğretim üyesinin görüşüne sunulmuştur. Uzmanlardan gelen görüşler doğrultusunda, soru sayısı değişmiş ve üç soru araştırmanın sınırlılıklarını aştığı için çıkarılmıştır. Görüşme formu uygun hale getirildikten sonra iki öğretmen adayı ile pilot uygulama yapılmıştır ve pilot uygulama sonucunda soru sayısında ve içeriğinde değişiklik yapılmamıştır. Pilot uygulama sonrası katılımcılar ile zoom üzerinden görüntülü görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, katılımcıların verdiği randevu saatlerinde, rızaları dâhilinde, kayıt altına alınarak yürütülmüştür. Görüşmelerin sonucunda çözümlenen kayıtlar, katılımcılara sunulmuş ve herhangi

bir itirazlarının olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcılardan, bu konuda herhangi bir olumsuz dönüt olmamıştır. Bunun üzerine çözümlenen görüşme kayıtlarının analizi safhasına geçilmiştir.

Verilerin Analizi

Çalışmada elde edilen veriler, çözümlendikten sonra içerik analizi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi yöntemi ile veriler, karşılaştırmalı olarak kodlanarak sınıflandırılır. Bu sınıflandırmadaki amaç, veriler arasındaki ilişkileri ortaya çıkarmak ve bu ilişkiler çerçevesinde anlam oluşturmaya çalışmaktır (Marvasti, 2004). Bu bağlamda Sosyal Bilgiler öğretmen adayları ile yapılan görüşmelerde, elde edilen görüşme kayıtları yazılı hale getirilmiştir. Görüşme verileri, MAXQDA 12 paket programı ile betimsel temalar altında toplanmıştır. Verilerin analizi sırasında katılımcılara kod isimler verilerek araştırma boyunca bu isimler kullanılmıştır.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Araştırmada geçerlilik, çalışmanın sonucunu doğru bir biçimde yansıtmaktır. Geçerlilik kavramı, iç geçerlilik ve dış geçerlilik olarak iki başlık altında toplanır. İç geçerlilik, araştırma sonuçlarının bağımsız değişkenlere bağlı olma durumuyken dış geçerlilik ise genellenebilir durumuyla alakalıdır (Saritepeci, 2016). Araştırmacı, iç geçerliliği sağlamak için çalışma sürecini detaylı olarak aktarmıştır. Araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, sosyal katılma yönelik düşünceleri ile sınırlandırılmıştır. Bu nedenle görüşme esnasında öğretmen adaylarının, konu dışında kalan görüşlerini analiz kısmına dâhil edilmemiştir. Araştırmacı, dış geçerliliği sağlamak için araştırma sürecini ve çalışma grubu ile ilgili bilgileri detaylı olarak sunmuştur.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için araştırmacı, yarı yapılandırılmış görüşme formunu iki uzman görüşüne sunmuştur. Uzman görüşü sonrasında hazırlanan görüşme formundaki üç soru, araştırmanın sınırlılıklarını aştığı için çıkarılmıştır. Görüşme formunun güvenilirliği için pilot uygulama yapılmıştır ve pilot uygulama sonrasında soru sayısı ve içeriği değişmemiştir. Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için oluşturulan kodlar, üç uzmanın görüşüne sunulmuş ve karşılaştırılmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, çalışma grubuna dâhil edilmesinde gönüllülük esas alınmıştır ve yarı yapılandırılmış görüşme formundaki sorular, öğretmen adaylarına önceden gönderilerek rızaları başvurulmuştur. Görüşmeler, katılımcıların verdiği randevu saatlerinde, rızaları dâhilinde, kayıt altına alınarak yürütülmüştür. Katılımcılara, görüşme esnasında diledikleri zaman görüşmeyi sonlandırabilecekleri bildirilmiştir. Görüşme başlangıcında bir kez daha görüşmelerin kayıt altına alınacağı hatırlatılmış ve kayıt için bir kez daha onayları alınmıştır. Görüşmelerin sonucunda çözümlenen kayıtlar, katılımcılara sunulmuş ve herhangi bir itirazlarının olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcılardan bu konuda herhangi bir olumsuz dönüt olmamıştır.

Etik

İnsanların yer aldığı tüm araştırmalarda bir takım etik ilkeler bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2018). Christians'a (2005) göre bu etik ilkeler; bilgilendirilmiş onam, mahremiyet, doğruluk ve aldatmamadır. Araştırmacı etik ilkeler çerçevesinde şu süreçleri izlemiştir;

Araştırma, uygulanması için etik kurulunun onayına sunulmuştur. Araştırmacı, uygulama öncesi katılımcılarla iletişim kurmuştur ve çalışma hakkında bilgi vermiştir. Araştırmacı daha sonra katılımcılara, araştırmanın amacı, görüşme soruları ve bilgilendirilmiş onam formundan oluşan veri setini göndermiştir. Görüşmeler, katılımcıların belirledikleri gün ve saatte yapılmıştır. Araştırmacı, görüşme öncesinde katılımcılara tekrardan bilgilendirme (Neden kayıt altına alındığı, cevaplamak istemediği soruyu atlayabileceği, rahatsız hissettiğinde görüşmeyi sonlandırabileceği vb.) yapmıştır ve görüşme sonrasında araştırmacı tarafından metine dökülen görüşmeler, katılımcılara tekrardan yollanmıştır. Burada amaç, katılımcının kendilerine ait olmadığını düşündükleri cümlelerin tespitini yapmaktır. Katılımcılar herhangi bir olumsuz dönütte bulunmamıştır. Bunun üzerine toplanan veriler, analiz sırasında katılımcıların gerçek isimlerini gizlemek için kodlanarak (Ö1, Ö2, vb.) sunulmuştur.

Bulgular

Birinci alt probleme ilişkin bulgular

Araştırmanın birinci alt probleminde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının “Sosyal katılım kavramını nasıl tanımlarsınız?” sorusuna verdikleri cevaplar incelenerek kodlar oluşturulmuştur ve oluşturulan kodlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 1 Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Katılım kavramına ilişkin kodları

Kod Sistemi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	TOPLAM
▼ Sosyal Katılım Kavramını Nasıl Tanımlarsınız?							0
• Ortak Amaca Hizmet				1			1
• Sosyal Faaliyetler	1						1
• Bir Topluluğa Katılım		1				1	2
• Sosyalleşme	1	1					2
• Siyasi Görüşe Katılmak		1					1
• Toplumsal Hayata Katılmak			1				1
• Toplumsal Olgu			1				1
• Etkin Katılım				1	1		2
Σ TOPLAM	2	3	2	2	1	1	11

Tablo 1. incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Katılımın ne olduğuna dair görüşleri “Etkin Katılım”, “Bir Topluluğa Katılım” ve

“Sosyalleşme” kodlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bazı öğretmen adaylarının ilgili soruya yönelik görüşleri şu şekildedir;

Ö2 “Bir topluluğa kulübe derneğe katılım olarak tanımlayabilirim. Aslında bu kavram bana sosyalleşmeyi çağırıştırıyor yani sosyalleşmek için sosyal kuruluşlara kurumlara topluluklara katılması diyebiliriz. Aynı zamanda sosyal katılım siyasi görüşe katılmak ya da farklı sosyal, ekonomik kuruluşlara da katılmayı da ifade edebiliriz...”

Ö3 “...Sosyal Katılım toplumsal bir olguyu yansıtmaktır. Yani bireyin toplum ve sosyal hayat katılması, kendini toplumun içinde bulması ve toplumda var olabilmesidir. Bizler birey olarak toplumu oluşturan en önemli unsurlarız. Bu anlamda toplumu var edenler olarak her anlamda yaşamayı bilmeli ve farkında olmalıyız diye düşünüyorum.”

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmannın ikinci alt probleminde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının “Sosyal Katılım hakları nelerdir? Bu haklar hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelenerek kodlar ve oluşturulan kodlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Katılım haklarına ilişkin kodlar

Kod Sistemi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	TOPLAM
▼ Sosyal katılım hakları nedir? Ne düşünüyorsunuz?							0
• Örgütlenme Hakkı				1			1
• Toplumsal Süreçlere Dahil Olma				1			1
• Eşit Haklar	1						1
• Seçme ve Seçilme	1			1	1		3
• İfade Özgürlüğü	1			1	1		3
• Parti Kurma					1		1
• İletişim Hakkı					1		1
• Temel Haklar		1	1			1	3
• Bilgim Yok						1	1
Σ TOPLAM	3	1	1	4	4	2	15

Tablo 2 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Katılım haklarına ilişkin görüşleri “Temel Haklar”, “İfade Özgürlüğü” ve “Seçme ve Seçilme” kodlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bazı öğretmen adaylarının ilgili soruya yönelik görüşleri şu şekildedir;

Ö3 “Sosyal Katılım hakkı, toplumda yaşayan her bireyin sırf insan olduğu için ona bahşedilmiş olan haklardır. Hiçbir ayırım gözetmeksizin verilen bu haklar; Yaşama

hakkı, sağlık hakkı, eğitim hakkı, seçme ve seçilme hakkı, güvenlik hakkı, konut hakkı gibi temel ihtiyaçlarımızı baz alan haklardır. Bu haklar, her bireyin yaşamını devam ettirebilmesi için gerekli olan zaruriyetlerdir...”

Ö4 “Bireylerin seçme ve seçilme hakkı bir sosyal katılım hakkıdır. Demokratik ülkelerde bireylerin seçme ve seçilme hakkı sosyal bir katılım hakkıdır bunun yanında seçimlerin olmadığı dönemlerde de bireylerin kendileri ile ilgili süreçlere aktif bir şekilde dâhil olma hakları da bulunur. Örgütlenme ve ifade özgürlüğü, toplantı hakları sosyal katılım hakları sayılır.”

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt probleminde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının “Sosyal Katılımın önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?” sorusuna verdikleri cevaplar incelenerek kodlar oluşturulmuştur ve oluşturulan kodlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Katılımın önemine ilişkin kodları

Kod Sistemi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	TOPLAM
▼ Sosyal katılımın önemi hakkında ne düşünüyorsunuz?							0
• Duygusal Tatminlik				1			1
• Yankı Uyandırma	1						1
• Hayata Hazırlama						1	1
• Toplumsal Birliktelik					1		1
• Başarı Duygusu				1			1
• Etkin ve Aktif Olma				1			1
• Toplumla Adaptasyon			1				1
• Değerli Kılma		1					1
• Düşünce Özgürlüğü		1		1			2
• Kendini Geliştirme		1					1
• Dikkat Çekme	1						1
• Bizlik Duygusu	1						1
Σ TOPLAM	3	3	1	4	1	1	13

Tablo 3 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Katılımın önemine ilişkin görüşleri “Düşünce Özgürlüğü” kodunda yoğunlaştığı görülmektedir. Bazı öğretmen adaylarının ilgili soruya yönelik görüşleri şu şekildedir;

Ö1 “Bence sosyal katılım çok önemli çünkü sosyal katılım benlik değil bizlik duygusu katıyor insana. Tek başına yaptığın bir şeyden zevk alamayabilirsin veya fayda görmeyebilirsin, ses getirmeyebilir ama Sosyal bir toplulukla yaptığın zaman çok daha fazla fayda sağlayabilir veya çok daha fazla ses getirebilir. Bu

doğrultuda doğru kanaatlara da varabiliriz. Tek kişinin yaptığından fayda sağlayamayabiliriz.”

Ö3 *“İnsanlar toplumda kendilerine bir yer edinebilirse yaşam kalitesi daha rahat olacaktır diye düşünüyorum. Çünkü toplumda yer edinmemek dışlanmayı da beraberinde getirecektir. Bizler birey olarak yaşadığımız çevreye, topluma karşı bir takım sorumluluklara sahibiz ve olmalıyız. Bu sorumluluk, çevreye adapte bir şekilde yaşamım sürdürmemizi sağlayarak hem kendi yaşamımızı kaliteli kılacak hem de bulunduğumuz toplumun refahını artıracaktır.”*

Ö4 *“Sosyal katılım demokratik ortamlar olmazsa olmazdır, bireyler kendilerini özgürce ifade ederek kendi yaşamlarını ve toplumun yaşamına en kaliteli düzeye çıkarmak için çaba sarf ederler. Dolayısıyla hem seçimlerde hem de seçim dışı zamanlarda bireylerin düşüncelerini özgürce ifade etmesi ve toplumda aktif olarak rol alması önemlidir. Bunların dışında bazı sivil toplum örgütlerine de katılmak hem bireyin kendine olan özgüveni, hem de bir şeyleri başarma isteği uyandırır topluma faydalı olduğunu hisseder. Ahlaki ve vicdani olarak da bu örgütlere katılan bireyler kendilerini terbiye ederler...”*

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt probleminde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının *“Sosyal Katılımı destekleyecek yollar nelerdir?”* sorusuna verdikleri cevaplar incelenerek kodlar oluşturulmuştur ve oluşturulan kodlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 4. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Katılımı destekleyecek yolların neler olduğuna ilişkin kodları

Kod Sistemi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	TOPLAM
▼ Sosyal katılımı destekleyecek yollar nelerdir?							0
• Seminerler ve Konferanslar	1				1		2
• Özgür Düşünce Ortamı				1			1
• Planlama					1		1
• Öğretmen						1	1
• Nitelikli Eğitim				1		1	2
• Teşvik Edici Aktiviteler			1			1	2
• Arkadaş Tavsiyesi		1					1
• Kulüpler		1					1
• Sivil Toplum Kuruluşları		1					1
• Reklamlar ve Kamu Spotu	1						1
• İlgi Çekici İçerikler	1						1
Σ TOPLAM	3	3	1	2	2	3	14

Tablo 4 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Katılımı destekleyecek yolların önemine ilişkin görüşleri “Seminerler ve Konferanslar”, “Nitelikli Eğitim”, “Teşvik Edici Aktiviteler” kodlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bazı öğretmen adaylarının ilgili soruya yönelik görüşleri şu şekildedir;

Ö1 “Örneğin bunlarla ilgili ilgi çekici faktörler olmalı diye düşünüyorum. Ayrıca bu faaliyetleri insanların gönüllü yapması çok önemli bu yüzden sevdirebilmek önemli. Bunun için reklamlar olabilir çünkü insanlar çok fazla televizyon izliyor oradan insanlara kamu spotu tarzı sosyal topluluklara özendirici içerikler sunulabilir. Seminerler konferanslar yapılabilir okullarda. Anasınıfından itibaren başlanmalı aslında sosyal topluluk bilinci bu yüzden bu tarz içerikler yapılmalıdır.”

Ö4 “En başta bireyin bulunduğu ülkenin özgür düşünce ortamı gelişmiş olması gerekir yani özgürlük varsa böyle bir hak doğar aslında saygının gelişmiş olması çeşitli sivil toplum örgütlerinin kurulmuş olması ve bu örgütlerin faaliyetlerini aktif bir şekilde sürdürmeleri gerekir. Bireylerin nitelikli bir eğitimden geçip özgüvenli katılımcı aktif olarak geliştirilmesi sosyal katılımı olumlu etkileyebilir diyebiliriz.”

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Araştırmanın dördüncü alt problemünde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının “Sizi herhangi bir sivil kuruluşta gönüllü olarak çalışmaya iten şey nedir?” sorusuna verdikleri cevaplar incelenerek kodlar oluşturulmuştur ve oluşturulan kodlar aşağıda sunulmuştur.

Tablo 5. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının herhangi bir sivil kuruluşta gönüllü olarak çalışmaya iten şeylerin neler olduğuna ilişkin kodları

Kod Sistemi	Ö1	Ö2	Ö3	Ö4	Ö5	Ö6	TOPLAM
▼ • Sizi bir sivil kuruluşta gönüllü olarak çalışmaya iten şey nedir							0
• Faydalı Olmak				1			1
• Kişisel İlgi ve Merak		1				1	2
• Girişkenlik Duygusu	1						1
• Verimli Zaman	1						1
• Kişisel Gelişim		1					1
• Duygusal Tatminlik	1		1	1			3
• Topluma Hizmet		1	1		1		3
• Sorumluluk Bilinci			1				1
Σ TOPLAM	3	3	3	2	1	1	13

Tablo 5 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının herhangi bir sivil kuruluşta gönüllü olarak çalışmaya iten şeylerin neler olduğuna ilişkin görüşleri

“Topluma Hizmet” ve “Duygusal Tatminlik” kodlarında yoğunlaştığı görülmektedir. Bazı öğretmen adaylarının ilgili soruya yönelik görüşleri şu şekildedir;

Ö2 “Tiyatroyu çok seviyorum... İzlemeyi ya da kendim oynamasını o role girmeyi çok seviyorum bu yüzden dikkatimi çekmişti kulübün varlığı. Sadece tiyatro alanında olmaması dans ve ritim çalışmaları da yapıyoruz ve o alanda kendimi geliştirmek için katıldım. Genel olarak kuruluşlara katılmam da ki sebep kendimi geliştirmektir ama öncelikli gayem çevreme ve topluma faydalı hizmette bulunmak. Tabii ki aynı zamanda da hani kendi yeteneklerim ve becerilerini ortaya çıkarmak için bu tarz topluluklara katılıyorum.”

Ö3 “Tâbi ki duygusal anlamda yaşadığım topluma karşılık vicdanım beni bu yola teşvik etti. Ancak teorik olarak bakıldığında bu topluma olan sorumluluklarımızın farkında olmak ve yaşadığım yerin refah düzeyini artırmak veya olumsuzlukları gidererek daha yaşanabilir bir hayatı sunmak gibi hedefler olabilir. Aynı zamanda yardımlaşmanın hayatta devamlı olarak var olabilmesi adına da bu görevleri üstlendim.”

Ö5 “Üye olduğum kuruluşun faaliyetlerinde ve amaçlarında mazlumun yanında olması düşkünün yanında olması yani mesela afetlerden depremlerden doğal olaylardan etkilenen kişilerin yanında oldukları için ayrıyeten bunların yanında çocuklarla olan faaliyetleri nedeniyle girdim.”

Tartışma ve Sonuç

Yapılan bu çalışma Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, sosyal katılıma yönelik düşüncelerini ortaya çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda yapılan görüşmelerde öğretmen adaylarına, sosyal katılım kavramına yönelik görüşleri sorulmuştur. Sosyal Bilgiler öğretmen adayları sosyal katılımı, toplumsal hayata katılım olarak tanımlamışlardır. Öğretmen adayları, sosyal katılım kavramının literatürde ki tanımına yakın ifadeler kullanmışlardır fakat sosyal katılım kavramının tanımını yaparken, sosyal katılım kavramının çağrıştırdığı “sosyal” kavramı çerçevesinde tanım yapmışlardır. Bunun nedeni olarak öğretmen adaylarının, sosyal katılım kavramı hakkında fikirleri olmasına rağmen bu kavramı tam olarak bilmedikleri düşünülmektedir. Coşkun vd. (2022) yaptığı çalışmada, öğrencilerin sosyal katılımı, sivil toplum kuruluşları ve faaliyetleri olarak algıladıkları gözlemlenmiştir. Memişoğlu’nun (2016) Sosyal Bilgiler öğretmenleri ile yapmış olduğu çalışmada öğretmenlerin, sosyal katılım kavramını, toplumsal sürece katılım olarak tanımladıkları görülmüştür. Genel olarak öğretmen adayları, sosyal katılım kavramının sosyal boyutuna vurgu yapmışlardır.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, sosyal katılım hakları konusunda en fazla görüş belirttikleri katılım; temel haklar, ifade özgürlüğü ve seçme ve seçilme hakkı olmuştur. Önal (2012) tarafından yapılan çalışmada adaylar, sosyal katılım haklarını düşünce, vicdan, din özgürlüğü, dernek kurma ve derneğe katılma olarak

belirtmişlerdir. Doğanay vd., (2007) çalışmasına göre oy kullanma etkinliği, öğretmen adaylarının en sık katıldıkları sosyal katılım faaliyetidir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının da sosyal katılım hakları konusunda örnek verdiği haklardan biri de seçme ve seçilme hakkı olmuştur. Genel olarak öğretmen adaylarının sosyal katılım haklarına dair bilgi düzeylerinin düşük olduğu gözlemlenmiştir. Bunun nedeni olarak, sosyal katılım faaliyetlerinin ve haklarının toplumda farklı kavramlarla kullanılmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, sosyal katılımın önemi hakkında düşünceleri, düşünce özgürlüğü çerçevesinde yoğunlaşmaktadır. Öğretmen adayları, sosyal katılım faaliyetleri ile bireylerin fikirlerini, özgürce dile getirebileceği ifade etmişlerdir. Ve sosyal katılım bilincinin bireylere, erken yaşta kazandırılması gerektiğini vurgulayarak bu faaliyetlerin toplumu bir arada tuttuğunu ifade etmişlerdir. Öğretmen adaylarının, erken yaşta sosyal katılım bilincinin oluşturulması gerektiğine dair vurguları, toplumumuzda bu bilincin eksikliğinin göstergesi olduğu düşünülmektedir. Öğretmen adaylarının çoğu, topluluklar veya sivil toplum kuruluşları ile üniversite eğitimi sırasında tanışmışlardır. Hunter ve Brisbin (1999) araştırmalarında, hizmet öğrenmenin demokratik değerler ve sosyal beceriler üzerindeki etkisini araştırmıştır. Öğrencilerin hizmet çalışmaları sonucunda, sosyal katılım faaliyetleri ile düşünceleri ve duyguları olumlu olmuştur. Ayrıca öğrencilerin vatandaşlık, hoşgörü ve sosyal sorumluluk gibi belirli davranışlarda gelişim gösterdikleri tespit edilmiştir. Öğretmen adaylarının çoğu sosyal katılım faaliyetlerinin, toplumda önemli bir noktada olduğunu vurgulayarak bu faaliyetlerin, bireyin kişisel olarak gelişimine ve toplumsal faydasına vurgu yapmışlardır. Hunter ve Brisbin'in (1999) yaptığı çalışma, öğretmen adaylarının görüşleri de destekler niteliktedir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının, sosyal katılımı destekleyecek yollar hakkındaki düşünceleri seminerler ve konferanslar, nitelikli eğitim, teşvik edici aktiviteler çerçevesinde yoğunlaşmıştır. Öğretmen adaylarına göre, sosyal katılımı destekleyecek yollardan bir tanesi de öğretmenlerdir. Öğretmenler, sosyal katılım açısından önemli bir noktadadır çünkü yapılan araştırmalarda (Coşkun vd.,2021) öğrencilerin sosyal katılımı, sivil toplum kuruluşları ve faaliyetleri olarak tanımladıkları görülmüştür. Bu durum öğrencilerin sosyal katılım kavramını, farklı anlamlandırmalarına neden olmaktadır. Öğrencilerin, sosyal katılıma dair farklı anlamlandırması bu faaliyetleri ileriki yaşlarda yapabilecekleri inancını doğurmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre de öğretmen adaylarının çoğu, üniversiteye hayatı ile sosyal katılım faaliyetlerine katıldıklarını belirtmişlerdir.

Baykal'a (1970) göre, vatandaşlık ve topluma hizmet düşüncesi ile siyasal katılım arasında olumlu bir ilişki bulunmakta ve bu düşünceye sahip bireyler, siyasal hayatta daha aktif olmaktadır. Bireylerin toplumu daha iyi bir yere getirme inançları, sosyal ve siyasal katılımını etkilemektedir (Tuncay, 1995). Bu noktada öğretmen adaylarının çoğu, daha yaşanabilir bir toplum adına bir şeyler yapmak istediklerini ifade etmişlerdir ve Tuncay'ın (1995) görüşleri, öğretmen adaylarının görüşleri destekler niteliktedir. Dilber'e (2013) göre ise, sosyal girişkenlik duygusuna sahip olan bireyler, çevrelerinde meydana gelen olaylara karşı daha girişken tavırlar sergilemektedir ve daha fazla örgütlenme davranışı ortaya koymaktadırlar. Bunların yanı sıra sosyal katılımda yaş, cinsiyet, eğitim, sosyal ve

kültürel yapı gibi etmenlerinde etkili olmaktadır (Kahraman, 2002; Doğanay, 2009).

Öneriler

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerine göre şu önerilerde bulunulabilir: Öğrenciler sosyal katılıma dair bilinçlendirilmeli ve sosyal sorumluluk projeleri artırılıp desteklenmelidir. Bu noktada üniversitelere çok büyük görevler düşmektedir. Üniversiteler, sivil toplum kuruluşları işbirliği yapmalıdır. Bu işbirliği, öğrencilerin sivil toplum kuruluşlarının amaçlarını ve faaliyetlerini öğrenme noktasında fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Yazar Katkıları

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sunmuştur. Tüm yazarlar makalenin yayınlanmış halini okumuş ve kabul etmişlerdir.

Yayın Etiği

Araştırma ve Yayın Etiği'ne uyuldu.

ORCID

Rukiye Öğdür

Abdulkadir Uzunöz

 <https://orcid.org/0000-0002-2631-6543>

 <https://orcid.org/0000-0002-4130-4612>

Kaynakça

- Adler, R. P., & Goggin, J. (2005). What Do We Mean By “Civic Engagement”? *Journal of Transformative Education*, 236-252. .
- Altınok, A. (2012). *Sosyal katılım faaliyetlerinin 12-14 yaş grubu öğrencilerinin sosyal problemlere olan duyarlılıklarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi.
- Bachen, C., Raphael, C., Lynn, K.-M., & McKee, K. A. (2008). Civic engagement, pedagogy, and information technology on Web sites for youth. *Political Communication*, 25(3), 290-310.
- Baykal, D. (1970). *Siyasal katılma; bir davranış incelemesi*. Sevinç Matbaa.
- Butler, A. (2009). *Service learning, civic responsibility, and attitudes of secondary students*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Walden Üniversitesi.
- Christians, C. G. (2005). Ethics and politics in qualitative research. Y. S. Lincoln, & N. K. Denzin içinde, *The Sage Handbook of Qualitative Research Third* (s. 139-164).
- Coşkun, D. (2020). *Ortaokul sosyal bilgiler dersinde ve okul uygulamalarında sosyal katılım becerisinin geliştirilmesi sürecinin değerlendirilmesi*. Denizli: Yayınlanmamış Doktora Tezi. Pamukkale Üniversitesi.
- Coşkun, D., Kodal, T., & Ersoy, A. (2021). Ortaokul sosyal bilgilerdersinde ve okul uygulamalarında sosyal katılım becerisinin geliştirilmesi sürecinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 129-154. <https://doi.org/10.9779/pauefd.953313>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. Sage. Sage.
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: Öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 969-990.
- Dilber, F. (2013). Siyasal Katılıma etki eden psikolojik faktörlerle seçmen tercihinin etkisi; karaman seçmenleri üzerine bir alan. *Akademik Bakış Dergisi*(35).
- Doğanay, A. (2009). Öğretmen adaylarının vatandaşlık algısı ve eylemlerinin siyasal toplumsallaşma bağlamında değerlendirilmesi. *I. Uluslararası Avrupa Birliği, Demokrasi Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu*, (28-30 Mayıs),Uşak Üniversitesi.
- Doğanay, A., Çuhadar , A., & Sarı, M. (2007). Öğretmen adaylarının siyasal katılımçılık düzeylerine çeşitli etmenlerin etkisinin demokratik vatandaşlık eğitimi bağlamında incelenmesi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yöntemi*, 213 - 246.
- Doğanay, A., Çuhadar, A., & Sarı, M. (2007). Öğretmen adaylarının siyasal katılımçılık düzeylerine çeşitli etmenlerin etkisinin demokratik vatandaşlık eğitimi bağlamında incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*(50), 213-246.
- Gray, M. J., Ondaatje, E. H., Fricker Jr, R. D., & Geschwind, S. (2000). Assessing service-learning: The benefits of community service for students. *Change*, 32(2).
- Hunter, S., & Brisbin, R. (2000). The impact of service learning on democratic and civic values. *Political Science and Politics*, 623.
- ISSP Group Research . (2016). *International social survey programme: citizenship II - ISSP 2014*. GESIS Data Archive, doi:10.4232/1.12590.
- Kabapınar, Y. (2014). Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi. Pegem Yayıncılık.
- Kahraman, B. (2002). *Siyasal katılıma etki eden sosyolojik faktörler (Isparta Uygulaması)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Marvasti, A. B. (2004). *Qualitative research in sociology*. SAGE Publication.
- Memişoğlu, H. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal katılıma ilişkin görüşleri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or*

- Turkic*, 621 - 640.
- Merey, Z., Karaatekin, K., & Kuş, Z. (2012). İlköğretimde vatandaşlık eğitimi: karşılaştırmalı kuramsal bir çalışma. *GEFAD / GUJGEF*.
- Merkez, B. M. (2013). *Türkiye’de gönüllülük (gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi)*.
- Merkez, Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı Türkiye & GSM Gençlik Servisleri. (2013). *Türkiye’de gönüllülük (gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi)*.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons Inc.
- Montgomery, K., Gottlieb-robles, B., & Larson, G. O. (2004). Youth as e-citizens: engaging the digital generation. *Center for Social Media*.
- Önal, G. (2012). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının toplumsal katılımı ile ilgili haklarının kullanımına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün , & B. S. Demir, Çev.) Pegem Akademi.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research and evaluation methods*. (M. Bütün, & B. Demir, Çev.) Pegem Akademi.
- Sarıtepeci, M. (2016). Ortaokul düzeyinde dijital hikaye anlatımının yansıtıcı düşünme becerisi üzerindeki etkisinin incelenmesine yönelik deneysel bir çalışma. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. doi: 10.14686/buefad.337772
- Seyhan, O. (2013). “Sosyal katılım” kavramına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının metafor durumları. *Researcher: Social Science Studies*.
- Sezgin, F., & Tınmaz, A. (2017). Okulun sosyal sorumluluk hakkında okul müdürü, sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Türk Bilim Araştırma Vakfı*, 10(2), 77-92.
- Sömen, T., & Bilgili, A. S. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerini öğrencilere sosyal katılım becerisi kazandırma durumları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 403-426.
- Şimşek, H., & Yıldırım , A. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Şeçkin Yayıncılık.
- Taşkıran, C., Baş, K., & Bulut , B. (2016). The level of acquired social studies specific skills. *Journal of Social Sciences*, 6(11), 1-19.
- Tuncay, S. (1995). *Batı demokrasilerinde siyasal katılma ve açıklık*. İzmir: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.

Determination of pre-service social studies teachers' ideas about social participation

Rukiyye Ögdür & Abdulkadir Uzunöz

To cite this article: Ögdür, R., Uzunöz, A. (2023). Determination of pre-service social studies teachers' ideas about social participation, *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, 9(1), 147-170. DOI: 10.47615/issej.1291061

To link to this article: <https://doi.org/10.47615/issej.1291061>

© 2023 The Author(s). Reprints and permissions:
Authors have permission to share their article after it has been published in ISSEJ/The journal of International Social Science Education, either in print or online as a First Edition

Highlights

It is important for students to be able to recognize social needs and offer prescriptions for these needs, and teachers have a great role to play in this regard. In this respect, the thoughts of future pre-service teachers about social participation are also important. The aim of this study is to determine the thoughts of pre-service social studies teachers about social participation. There are many studies on social participation in the literature. Unlike the studies in the literature, this study reflects the thoughts and experiences of pre-service teachers about social participation.

ISSEJ/The Journal of International Social Science Education is a double peer-reviewed online journal. This article can be used for research, teaching and private studies. Only the authors are responsible for the content of the article. The journal has the copyright of the articles. The publisher cannot be held liable for any loss, transaction, claim or damage arising directly or indirectly in connection with the use of the research material.

All authors are requested to disclose any actual or potential conflict of interest including any financial, personal or other relationships with other people or organizations regarding the submitted work.

Determining social science teacher candidates' thoughts on social participation

Rukiyye Öğdür Abdulkadir Uzunöz

Faculty of Education, Hacı Bektaş Veli University, Capodoccia, 50300, Turkey

ABSTRACT

Social participation is the participation of individuals in voluntary service activities in order to improve the future and conditions of society. In terms of social studies course, social participation skill is an important point in terms of the individual structure that society wants to raise. Therefore, the purpose of this study is to determine the thoughts of pre-service social studies teachers about social participation. The study was conducted with 6 pre-service social studies teachers who were studying in the Department of Social Studies Education at a state university in the 2021-2022 academic year and were actively involved in any non-governmental organization or university community. Phenomenology survey design, one of the qualitative research methods, was used in the study and a semi-structured interview form prepared by the researcher was used as a data collection tool. Content analysis of the interview data was conducted with MAXQDA 12 package program. According to the findings of the study, social studies teachers defined social participation as taking an active part in an organization or community, and the rights of participation were mostly mentioned as fundamental rights, freedom of expression, and the right to vote and be elected. They emphasized the importance of social participation for individuals to express their thoughts freely. They also stated that seminars and conferences, quality education, incentive activities would support social participation, while their motivation to participate in non-governmental organizations was service to society and emotional satisfaction.

ARTICLE HISTORY

Received 02 May 2023
Accepted 15 June 2023

KEYWORDS

Social participation,
Prospective social
Studies teachers,
Social studies

Type of the paper
Research article

CONTACT Rukiyye Öğdür rukiyye.ogdurr@hotmail.com

© 2023 Rukiyye Öğdür, Abdulkadir Uzunöz

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial License <http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>, which permits non-commercial re-use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original work is properly cited, and is not altered, transformed, or built upon in any way.

Introduction

While 10% of the Turkish society donates money, 4% joins activities that is based on volunteerism. With these specified ratios, Turkey ranks 137th in the list of 145 countries. Also, 2.5% of Turkish citizens carry out social organizations and 4.2% of Turkish citizens carry out voluntary activities for political organizations (United Nations Volunteers UNV, 2013). According to the International Social Research Program (2014), in Turkey, the rate of participation in volunteering activities is 6.2%, and with these rates, Turkey is the second from last among the countries in this research. According to the same study, As the level of education increases, the rate of participation in volunteer activities increases. Also, according to research, the rate of participation of people who graduates university is 17% in volunteering activities. When being looked researches, to determine level of volunteering activities in Turkey is difficult. The lack of an existing definition for the concept of volunteering may be a factor in the inability to determine the level of volunteering activities (United Nations Volunteers-UNV, 2013), and Adler and Goggin (2005) defined social participation as participating in community life in order to improve the social conditions and future of individuals.

In democracies, education is meant to develop critical thinkers who are conscious of the need for spreading communities and dissemination and who are able to critique the world and the communities in which they live. People should be aware of the communities and world in which they reside as well as the challenges that society faces (Coşkun et al., 2022). For those who will benefit from and cultivate the community, this extended social studies course is crucial for fostering civic stewardship and internalizing it inside the democratic system. The Social Studies Curriculum views social interaction as a crucial ability. The ability to participate in social situations with others requires knowledge of oneself and the issues facing the community in which one lives. Along with knowledge, it also entails the activities of identifying social needs and providing guidance for meeting them, interacting with the environment, and acting (Seyhan, 2013). One of the crucial procedures that the learner should learn at this time is social education. The ability to participate in social situations with others requires knowledge of oneself and the issues facing the community in which one lives. Along with knowledge, it also entails the activities of identifying social needs and providing guidance for meeting them, interacting with the environment, and acting (Seyhan, 2013). One of the crucial procedures that the learner should learn at this time is social education. The teacher, in addition to the social studies curriculum, is crucial in helping students develop their social engagement skills. According to Kabapınar (2014), teachers should devise lessons that allow pupils to understand society and assess social requirements. It is critical that the future community of social studies educators express their views on social involvement in this setting.

Purpose

This utilization objective determines the social participation of prospective social studies teachers. For this purpose, the following sub-problems were determined.

1. What are Social Studies teachers views about concept of social participation?
2. What are Social studies teachers candidates' views about social participation rights?
3. What are social studies teacher candidates' thoughts about importance of social participation?
4. What are social studies teacher candidates' thoughts about ways to support social participation?
5. What are the reasons which social studies teacher candidates become a member of a society organization?

Methodology

In this study, the views of social studies teachers regarding potential social involvement activities were ascertained using a phenomenology survey design, one of the qualitative research methodologies. The use of these perceptions, experiences, and attitudes to direct people's experiences, perceptions, and attitudes toward a situation is examined by phenomenology (Creswell, 2007; Merriam, 2009).

Participants

Participants were determined by snowball/chain sampling method, which is one of the purpose sampling methods. Snowball sampling is a method of reaching other people by searching for reference persons to provide new information situations (Patton, 2014). This study was carried out at Nevşehir Hacı Bektaş Veli University in 2021-2022 by 6 Social Studies teacher candidates studying in the Faculty of Education, Department of Social Studies Education actively working in any non-governmental organization or university community.

Data collection tool

The datas in the research were obtained through a semi-structured interview form prepared by the researcher by scanning the literature. In the semi-structured interview form, revealing the experiences and thoughts of the pre-service teachers was aimed. After the questions in the interview form were prepared by the researcher, they were presented to the opinion of two faculty members working in the Department of Social Studies Teaching.

Analysis of Data

The data obtained in the study were analyzed by content analysis after being analyzed. With the content analysis method, the data are classified by coding them comparatively. The purpose of classification is to reveal the relationships between the data and to try to make sense within the framework of these relationships (Marvasti, 2004). In this context, the interview records obtained from the interviews with the Social Studies teacher candidates were put into written form. Interview data were collected under descriptive themes with the MAXQDA 12 package program. Code names were given to the participants during the analysis of the data and these names were used throughout the research

Findings

It is clear that the codes of "active participation," "participation in a community," and "socialization" dominate how social studies teacher candidates see what social participation knows. The "Fundamental Rights," "Freedom of Expression," and "Election and Election" codes are seen as being at the forefront of social studies teacher candidates' perspectives on social participation rights. Candidates for social studies teachers' opinions on the value of social participation appear to be centered on the "Freedom of Thought" guideline.

In the codes of "Seminars and Conferences," "Quality Education," and "Encouraging Activities," it can be seen that the opinions of the Social Studies teacher candidates are concentrated on the significance of the ways that support social participation. It is clear that "service to the community" and "emotional satisfaction" are at the center of the widespread consensus regarding what drives prospective social studies teachers to volunteer their time in any non-profit organization.

Discussion and Conclusion

This study seems to show that aspiring social studies teachers participate in social activities. Pre-service teachers were questioned about their thoughts on the idea of social participation during the interviews conducted for this purpose. Social involvement was characterized by social life participation by social studies teacher candidates. Pre-service teachers employed phrases that were similar to the literature's definition of social cohesiveness, but when they defined the term, they did so within the parameters of the "social" concept that social cohesion evokes. The cause of this is Despite their lack of knowledge, pre-service teachers do not fully understand the idea of social engagement. In general, it was found that pre-service teachers had little knowledge of social participation rights. The utilization of several notions to communicate and carry the weight of Yediler is the cause of this. It emphasizes the significance of social development for prospective social studies teachers within the context of intellectual freedom. Pre-service teachers continue to believe that they may express themselves by mingling with people through social interaction. And the weight of articulating the importance of this corridor as a whole by highlighting the necessity of instilling a sense of social responsibility in people from a young age an indication of the lack of this understanding in our society is the focus placed by teacher candidates on the

development of social awareness at a young age. Individuals' hopes for improving society have an impact on how they interact with others on the social and political fronts (Tuncay, 1995). At this point, the majority of the pre-service teachers stated that they wished to contribute to the creation of a more livable society; hence, Tuncay's (1995) perspective is crucial.

Implication and Suggestions

According to the opinions of pre-service social studies teachers, the following suggestions can be made: Students should be made aware of social participation and social responsibility projects should be increased and supported. At this point, universities have great duties. Universities should cooperate with civil society organizations. It is thought that this cooperation will be beneficial for students to learn the aims and activities of non-governmental organizations.

Author Contributions

The authors contributed equally to the study. All authors have read and accepted the published version of the article.

ORCID

Rukiyye Ögdür

Abdulkadir Uzunöz

 <https://orcid.org/0000-0002-2631-6543>

 <https://orcid.org/0000-0002-4130-4612>

References

- Adler, R. P., & Goggin, J. (2005). What Do We Mean By “Civic Engagement”? *Journal of Transformative Education*, 236-252. .
- Altınok, A. (2012). *Sosyal katılım faaliyetlerinin 12-14 yaş grubu öğrencilerinin sosyal problemlere olan duyarlılıklarına etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Aksaray Üniversitesi.
- Bachen, C., Raphael, C., Lynn, K.-M., & McKee, K. A. (2008). Civic engagement, pedagogy, and information technology on Web sites for youth. *Political Communication*, 25(3), 290-310.
- Baykal, D. (1970). *Siyasal katılım; bir davranış incelemesi*. Sevinç Matbaa.
- Butler, A. (2009). *Service learning, civic responsibility, and attitudes of secondary students*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Walden Üniversitesi.
- Christians, C. G. (2005). Ethics and politics in qualitative research. Y. S. Lincoln, & N. K. Denzin içinde, *The Sage Handbook of Qualitative Research Third* (s. 139-164).
- Coşkun, D. (2020). *Ortaokul sosyal bilgiler dersinde ve okul uygulamalarında sosyal katılım becerisinin geliştirilmesi sürecinin değerlendirilmesi*. Denizli: Yayınlanmamış Doktora Tezi. Pamukkale Üniversitesi.
- Coşkun, D., Kodal, T., & Ersoy, A. (2021). Ortaokul sosyal bilgilerdersinde ve okul uygulamalarında sosyal katılım becerisinin geliştirilmesi sürecinin değerlendirilmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 129-154. <https://doi.org/10.9779/pauefd.953313>
- Creswell, J. W. (2007). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*. Sage. Sage.
- Çelikkaya, T. (2011). Sosyal bilgiler programında yer alan becerilerin kazandırılma düzeyi: Öğretmen görüşleri. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 969-990.
- Dilber, F. (2013). Siyasal Katılıma etki eden psikolojik faktörlerle seçmen tercihinin etkisi; karaman seçmenleri üzerine bir alan. *Akademik Bakış Dergisi*(35).
- Doğanay, A. (2009). Öğretmen adaylarının vatandaşlık algısı ve eylemlerinin siyasal toplumsallaşma bağlamında değerlendirilmesi. *I. Uluslararası Avrupa Birliği, Demokrasi Vatandaşlık ve Vatandaşlık Eğitimi Sempozyumu*, (28-30 Mayıs),Uşak Üniversitesi.
- Doğanay, A., Çuhadar , A., & Sarı, M. (2007). Öğretmen adaylarının siyasal katılımçılık düzeylerine çeşitli etmenlerin etkisinin demokratik vatandaşlık eğitimi bağlamında incelenmesi. *Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yöntemi*, 213 - 246.
- Doğanay, A., Çuhadar, A., & Sarı, M. (2007). Öğretmen adaylarının siyasal katılımçılık düzeylerine çeşitli etmenlerin etkisinin demokratik vatandaşlık eğitimi bağlamında incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*(50), 213-246.
- Gray, M. J., Ondaatje, E. H., Fricker Jr, R. D., & Geschwind, S. (2000). Assessing service-learning: The benefits of community service for students. *Change*, 32(2).
- Hunter, S., & Brisbin, R. (2000). The impact of service learning on democratic and civic values. *Political Science and Politics*, 623.
- ISSP Group Research . (2016). *International social survey programme: citizenship II - ISSP 2014*. GESIS Data Archive, doi:10.4232/1.12590.
- Kabapınar, Y. (2014). Kuramdan uygulamaya sosyal bilgiler öğretimi. Pegem Yayıncılık.
- Kahraman, B. (2002). *Siyasal katılıma etki eden sosyolojik faktörler (Isparta Uygulaması)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Marvasti, A. B. (2004). *Qualitative research in sociology*. SAGE Publication.
- Memişoğlu, H. (2016). Sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal katılıma ilişkin görüşleri. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*,

621 - 640.

- Merey, Z., Karaatekin, K., & Kuş, Z. (2012). İlköğretimde vatandaşlık eğitimi: karşılaştırmalı kuramsal bir çalışma. *GEFAD / GÜJGEF*.
- Merkez, B. M. (2013). *Türkiye’de gönüllülük (gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi)*.
- Merkez, Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı Türkiye & GSM Gençlik Servisleri. (2013). *Türkiye’de gönüllülük (gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi)*.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation*. John Wiley & Sons Inc.
- Montgomery, K., Gottlieb-robles, B., & Larson, G. O. (2004). Youth as e-citizens: engaging the digital generation. *Center for Social Media*.
- Önal, G. (2012). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının toplumsal katılımı ile ilgili haklarının kullanımına ilişkin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri*. (M. Bütün , & B. S. Demir, Çev.) Pegem Akademi.
- Patton, M. Q. (2014). *Qualitative research and evaluation methods*. (M. Bütün, & B. Demir, Çev.) Pegem Akademi.
- Sarıtepeci, M. (2016). Ortaokul düzeyinde dijital hikaye anlatımının yansıtıcı düşünme becerisi üzerindeki etkisinin incelenmesine yönelik deneysel bir çalışma. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. doi: 10.14686/buefad.337772
- Seyhan, O. (2013). “Sosyal katılım” kavramına ilişkin sosyal bilgiler öğretmen adaylarının metafor durumları. *Researcher: Social Science Studies*.
- Sezgin, F., & Tınmaz, A. (2017). Okulun sosyal sorumluluk hakkında okul müdürü, sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri. *Türk Bilim Araştırma Vakfı*, 10(2), 77-92.
- Sömen, T., & Bilgili, A. S. (2017). Sosyal bilgiler öğretmenlerini öğrencilere sosyal katılım becerisi kazandırma durumları. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 403-426.
- Şimşek, H., & Yıldırım , A. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Şeçkin Yayıncılık.
- Taşkıran, C., Baş, K., & Bulut , B. (2016). The level of acquired social studies specific skills. *Journal of Social Sciences*, 6(11), 1-19.
- Tuncay, S. (1995). *Batı demokrasilerinde siyasal katılım ve açıklık*. İzmir: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi.